

Datum

Yttrande

Adress
205 80 Malmö

Diarienummer
FSN-2019-2242

Till
Socialdepartementet

**Remiss från Socialdepartementet - Personlig assistans för samtliga
hjälpmoment som avser andning och måltider i form av sondmatning
S2019/04168/FST**

Malmö stad, genom dess funktionsstödsnämnd, lämnar följande yttrande:

Sammanfattning

Funktionsstödsnämnden välkomnar förslaget. Det är positivt att berörda insatser kan återgå till den kvalitativa nivå som fanns tidigare. Det behövs större tydlighet gällande bedömning i samband med egenvård, särskilt avseende bedömning om egenvård från behandlande behörig hälso- och sjukvårdspersonal. Frågan om egenvård och gränsdragning mot hälso- och sjukvård måste klargöras. Förslaget till lagändring bedöms inte leda till en positiv påverkan på kommunens ekonomi, snarare i bästa fall en neutral ekonomisk effekt. De ärenden i Malmö stad som berörs av lagändringen uppskattas som få i förhållande till det totala antalet ärenden som under åren har förts över till kommunen. Större del av ekonomiska konsekvenser till följd av tidigare åtstramningar och förändrad praxis i bedömningen av rätten till assistansersättning kvarstår.

Yttrande

Det är funktionsstödsnämnden (FSN) som svarar på aktuell remiss på Malmö stads vägnar. Funktionsstödsnämnden välkomnar förslaget. Det är positivt att berörda insatser kan återgå till den kvalitativa nivå som fanns tidigare, dock ska det understrykas att förslaget borde vara mer långtgående när det gäller rätten till personlig assistans.

Förslaget till lagändring bedöms i sin helhet inte leda till en positiv påverkan på kommunens ekonomi, utan snarare i bästa fall medföra en neutral ekonomisk effekt.

I promemorian föreslås att samtliga hjälpmoment ska vara assistansgrundande när det gäller hjälp med andning och sondmatning och att hjälpbehov som ryms inom det normala föräldraansvaret ska kunna ge rätt till personlig assistans när det gäller andning och sondmatning. Förslaget innebär att personer som beviljats personlig assistans LSS eller en annan insats från kommunen till följd av Försäkringskassans förändrade praxis de senaste åren, enligt lagförändringen kan bli berättigade statlig assistansersättning, vilket i sin tur leder till en positiv

ekonomisk effekt för kommunen. De ärenden i Malmö stad som berörs av lagförändringen uppskattas dock som få och den positiva effekten på kommunens ekonomi beräknas bli låg.

Samtidigt kan delar av föreslagna lagförändringarna leda till en negativ ekonomisk påverkan på kommunens ekonomi. I promemorian föreslås även en komplettering av paragraf, 9 a § med förtydligandet att hjälpbehov som står till grund för rätten till personlig assistans ska vara av ”mycket privat och integritetskänslig karaktär”. Att förtydligandet införs i lagtexten kan på sikt innebära ytterligare åtstramning i beviljandet av rätten till statlig assistansersättning för personer som har andra grundläggande hjälpbehov än andning och sondmatning. Hur begreppet ”mycket privat och integritetskänslig karaktär” kommer att tolkas av Försäkringskassan och andra instanser har en central betydelse, då risken finns att en stor grupp människor exkluderas från den statliga assistansen och i stället blir en kommunal angelägenhet. Den ekonomiska konsekvensen för kommunen blir ökade kostnader, då andra insatser för att tillgodose behovet i sin helhet beviljas och bekostas av kommunen.

För de personer vars behov av personlig assistans för grundläggande behov överstiger 20 timmar i veckan finns, enligt förslaget till lagändring, möjlighet till att erhålla assistansersättning även för egenvård. Det är positivt att egenvårdinsats i samband med sondmatning och andning föreslås räknas in i de 20 grundläggande timmarna per vecka och att förslaget gällande egenvården, enligt vår tolkning, gäller för både barn och vuxna. Det behövs dock större tydlighet och fördjupad utredning gällande bedömning i samband med egenvård, i synnerhet när det gäller frågan om egenvårdsintyg/bedömning om egenvård från behandlande hälso- och sjukvårdspersonal.

Utifrån förslaget kan man se en generösare tolkning av vad som kan/ska anses falla inom det normala föräldraansvaret. Detta genom att till exempel samtliga moment vid sondmatning ska räknas som grundläggande behov, det vill säga även iordningsställande inför sondmatningen och efterarbete.

I HD dom HDF 2018 ref. 21 framkommer det att sondmatning ska liknas vid en måltid. Samtidigt innebär förslaget till lagändring att det för första gången skrivs in i lagen att normalt föräldraansvar ska beaktas, och därmed räknas bort, från de hjälpbehov barn kan ha för andra grundläggande behov än andning och sondmatning. I samband med måltid som inte är sondmatning räknas det som normalt föräldraansvar att iordningsställa måltiden samt till exempel diska efteråt. Förslaget tydliggör skillnaden mellan en mer generös och annorlunda tolkning av det normala föräldraansvaret gällande personer i behov av sondmatning jämfört med personer som inte sondmatas men som ändå behöver hjälp med att matas.

Efter bedömning av hjälpbehov och omfattning kommer anmälningar till Försäkringskassan att göras för de ärenden där personlig assistans enligt LSS har beviljats och behov av hjälp med andning eller sondmatning finns. Uppskattningsvis finns det nio ärenden i Malmö stad som kan beröras av förslaget till lagändring. Det är av vikt att beakta att Försäkringskassan gör en egen bedömning av rätten till assistansersättning i varje enskilt fall, beslutet tas inte över automatiskt för samtliga av kommunen anmälda ärenden.

De personer som behöver hjälp med andning eller sondmatning, men inte bedöms komma upp i 20 timmar grundläggande behov per vecka, kommer inte att bli berättigade till assistansersättning trots lagändringen. Detta innebär att kommunen även fortsättningsvis kommer att stå för kostnaderna avseende personlig assistans LSS gällande dessa personer.

Även om de föreslagna lagändringarna medför en del positiva effekter, kvarstår större del av ekonomiska konsekvenser till följd av senare tids åtstramningar och förändrad praxis i bedömningen av rätten till assistansersättning. De ärenden som berörs av lagändringen gällande hjälp med andning och sondmatning uppskattas som få i förhållande till det totala antalet ärenden som under åren har förts över till kommunen.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande 2015 ref. 46, som klargjort att innebörden av uttrycket annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade uteslutande tar sikte på personer med psykiska funktionshinder, kommer även fortsättningsvis att påverka kommunens ekonomi negativt. De personer i Malmö stad som fått sin assistansersättning indragen till följd av Försäkringskassans nya tolkning gällande det femte grundläggande behovet efter rättsfallet HFD 2015 ref. 46 har fått sitt hjälpbehov tillgodosett genom andra kommunala insatser enligt LSS och socialtjänstlagen.

Dessutom ska äldre bestämmelser enligt förslaget fortfarande gälla för personlig assistans som avser tid före ikraftträdandet av lagändringen. Då ingen möjlighet till retroaktiv ersättning ges, förblir ackumulerade kostnader förknippade med insatser berörda av lagändringen och som uppstått fram till 1 juli 2020 i sin helhet, en del av den övervältring från staten till kommunen som skett på senare år.

Avslutningsvis anser Malmö stad att den praxis som utvecklats av domstolarna bör ändras genom ett mer genomarbetat lagförslag som utökar rätten till personlig assistans för personer med funktionsnedsättningar så att den praxis som utvecklats efter domarna HFD 2015 ref. 46 och RÅ 2009:57 kan återställas till den nivå som rådde tidigare.

Ordförande

.....
Roko Kursar (L)
.....

Nämndsekreterare

.....
Jesper Salö
.....